

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра безпеки інформації та бізнес-комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри
безпеки інформації та бізнес-комунікацій

д.е.н., професор М. І. Хмельярчук

«28» грудня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

освітній рівень перший (бакалаврський)

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації

Факультет Економічний

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма виробничої практики для студентів спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації».

Розробники:

к.е.н., доцент кафедри безпеки інформації та бізнес-комунікацій Клювак Оксана Володимирівна

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри безпеки інформації та бізнес-комунікацій

Протокол від « 28 » __ грудня __ 2023 року № 6

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень	Характеристика
		Денна та заочна форми навчання
Кількість кредитів – 6	05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна
Модулів – 1 Змістових модулів – 2	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Рік підготовки
		4-й
		Семестр
Загальна кількість годин – 180	Спеціальність: 051 Економіка Освітня програма «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації»	Вид контролю:
		диф. залік

Виробнича практика для студентів денної форми навчання триває 4 тижні, для студентів заочної форми – 2 тижні, що складає 6 кредитів ЄКТС (180 годин) та відповідає вимогам графіку навчального процесу і навчальному плану підготовки фахівців зі спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації».

Виробнича практика спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, передбачає вдосконалення набутих ними навиків та знань. Виробнича практика проводиться після опанування теоретичної частини фахових дисциплін безпосередньо на підприємствах, в установах, організаціях.

Виробнича практика є однією з форм адаптації здобувачів вищої освіти до умов та характеру їх майбутньої роботи за спеціальністю, основою досвіду професійної діяльності, можливістю формування їх професійних якостей, розвитку практичних навичок і творчих здібностей, уміння приймати рішення та працювати колективі.

У процесі проходження виробничої практики здобувач вищої освіти ознайомлюється з організаційною структурою, особливостями функціонування, нормативно-правою базою сфери діяльності, практичними аспектами функціонування системи економічної безпеки, ведення зовнішньоекономічної діяльності та крос-культурними особливостями управління підприємства (установи, організації) – бази практики.

Студенти проходять виробничу практику у компаніях, які мають права юридичної особи та здійснюють виробничу, науково-дослідницьку і комерційну діяльність, з метою одержання відповідних навиків та вмінь практичної діяльності за спеціальністю.

Це можуть бути суб'єкти господарської діяльності різних видів економічної діяльності, форм власності, організаційно-правових форм. Перевага надається таким базам практики, які є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Підставою для визначення бази практики є наявність укладених договорів між університетом та даною базою практики на проходження практики групою студентів або індивідуальних договорів (Додаток А).

Робоча програма виробничої практики складена на основі освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації» та відповідає стандарту вищої освіти спеціальності «Економіка».

2. МЕТА Й ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є закріплення і поглиблення теоретичних знань, які здобувачі вищої освіти отримали у процесі навчання, формування досвіду професійної діяльності для організації та управління ефективністю зовнішньоекономічної діяльності сучасних суб'єктів господарської діяльності.

Завданнями виробничої практики є:

- набуття практичного професійного досвіду та навичок роботи на конкретному робочому місці та в колективі;
- ознайомлення з виробничою та управлінською структурою, особливостями функціонування і розвитку бази практики;
- набуття навиків використання теоретичних знань про методи і прийоми економічної діяльності, зокрема зовнішньоекономічної, на практиці;
- здійснення аналізу та візуалізації досягнень у сфері опрацювання управлінської та економічної інформації;
- розвиток навичок проведення економічних досліджень у підприємницькій діяльності, їх наукового обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо розв'язання певних актуальних проблем зовнішньоекономічної діяльності та безпеки;
- отримання навичок складання звітної документації за підсумками виконаної роботи, збір та підготовка необхідного матеріалу для оформлення звіту з практики.

Програма практики складається з таких змістових модулів:

1. Економічна характеристика та аналіз діяльності бази практики
2. Дослідницька частина

У результаті проходження практик студенти повинні

вміти:

- аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище, фінансово-економічні показники діяльності суб'єктів господарської діяльності;
- давати характеристику конкурентної позиції підприємства та аналізувати роботу маркетингової служби підприємства (установи, організації);
- давати характеристику комунікаційної політики підприємства (установи, організації) та аналізувати інформаційне забезпечення діяльності підприємства (установи, організації);
- аналізувати показники зовнішньоекономічної діяльності та особливості здійснення зовнішньоекономічних операцій;
- складати текст зовнішньоекономічних договорів;
- обирати раціональні інструменти планування і управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства;
- аналізувати ризики в економічній діяльності та методи підвищення рівня економічної безпеки підприємства;
- оцінювати ефективність діяльності та функціонування системи економічної безпеки підприємства (установи, організації);
- розробляти стратегію розвитку, стратегію зовнішньоекономічної діяльності та стратегію виходу на зовнішні ринки суб'єктів господарської діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми бакалавра в результаті проходження практики студенти повинні вміти:

Зміст умінь, що забезпечуються
<p>Змістовий модуль 1. Економічна характеристика та аналіз діяльності бази практики</p> <p><i>знати:</i> структуру та особливості функціонування бази практики; основи її діяльності; фінансово-економічні показники, зокрема показники зовнішньоекономічної діяльності та особливості здійснення зовнішньоекономічних операцій.</p> <p><i>вміти:</i> аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище, фінансово-економічні показники діяльності суб'єктів господарської діяльності; давати характеристику конкурентної позиції підприємства та аналізувати роботу маркетингової служби підприємства (установи, організації); давати характеристику комунікаційної політики підприємства (установи, організації) та аналізувати інформаційне забезпечення діяльності підприємства (установи, організації); аналізувати показники зовнішньоекономічної діяльності та особливості здійснення зовнішньоекономічних операцій; складати текст зовнішньоекономічних договорів; обирати раціональні інструменти планування і управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства; аналізувати ризики в економічній діяльності та методи підвищення рівня економічної безпеки підприємства; оцінювати ефективність діяльності та функціонування системи економічної безпеки підприємства (установи, організації); розробляти стратегію розвитку, стратегію зовнішньоекономічної діяльності та стратегію виходу на зовнішні ринки суб'єктів господарської діяльності.</p>
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2. Дослідницька частина</p> <p><i>знати:</i> організаційні засади зовнішньоекономічної діяльності підприємства, механізм ціноутворення на підприємстві, методи аналізу фінансових результатів від зовнішньоекономічної діяльності підприємства та оцінювання фінансового стану підприємства, методи управління інвестиційної діяльності підприємства, механізм проведення та форми міжнародних розрахунків і платежів, фінансування і страхування зовнішньоторговельних операцій; механізм міжнародних ланцюгів постачання і здійснення перевезень, напрями застосування маркетингових інструментів в зовнішньоекономічній діяльності підприємств, безпекові аспекти зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p><i>вміти:</i> виявляти внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на ефективність діяльності підприємства, аналізувати кон'юнктуру зовнішнього ринку, оцінювати ефективність стратегій підприємства, аналізувати фінансові результати від зовнішньоекономічної діяльності та оцінювати фінансовий стан підприємства, аналізувати цінову політику підприємства при здійсненні ЗЕД, аналізувати дотримання принципів трансфертного ціноутворення у системі експортно-імпортних операцій, аналізувати показники інвестиційної діяльності на підприємстві, аналізувати платіжні умови зовнішньоекономічних угод та виявляти можливості запобігання валютним ризикам при їх виконанні, аналізувати показники зовнішньоекономічної/економічної безпеки, політику економічної безпеки, визначати можливі ризики зовнішньоекономічної діяльності та розробляти заходи щодо їх мінімізації.</p>

У відповідності до освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації» визначено наступні компетентності студента в межах практики:

Загальні нормативні компетентності, які набуває студент-практикант:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК5. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Програмні результати навчання:

РН1. Уміння проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність їх діяльності.

РН2. Уміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН3. Уміння використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

РН4. Уміння використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

РН5. Уміння демонструвати навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

РН6. Уміння демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

РН7. Визначити та планувати можливості особистого професійного розвитку.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Загальну організацію практики та контроль за її проведенням здійснює керівник виробничої практики від університету. Навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра безпеки інформації та бізнес-комунікацій.

Тривалість виробничої практики визначається навчальним планом. Кожний студент має право самостійно обрати місце проходження практики. Якщо студент самостійно обирає базу практики, то він зобов'язаний за два місяці до початку практики принести дозвіл на проходження практики від підприємства, організації, установи. Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до початку виробничої практики. Закріплення студентів за базами практики та призначення керівників від кафедри безпеки інформації та бізнес-комунікацій оформляється наказом ректора університету.

Керівник практики від кафедри зобов'язаний:

- скласти календарний план, графік проходження практики студентами;
- підготувати і провести збори студентів перед початком практики про порядок проходження практики;
- провести інструктаж з правил техніки безпеки під час практики;
- забезпечити студентів необхідною навчально-методичною документацією з питань практики;
- консультувати студентів з питань, пов'язаних з виконанням завдань з практики;
- регулярно контролювати і направляти роботу студентів;
- проінформувати студентів про затверджену кафедрою систему звітності з практики, а саме подання письмового звіту та вимог до його оформлення;
- здійснювати методичне керівництво роботою студентів з написання звітів про проходження практики, аналізу зібраних матеріалів;
- перевірити звіти і щоденники студентів по завершенні практики.

Перед початком виробничої практики керівник практики від кафедри проводить консультацію-інструктаж, на якому студентів ознайомлюють з:

- програмою виробничої практики;
- порядком її проходження;
- основними вимогами до хорони праці та техніки безпеки тощо (Додаток В)
- вимогами щодо оформлення щоденника (Додаток Г);
- вимогами до складання звіту про проходження практики;
- системою оцінювання тощо.

У кінці практики керівники оцінюють результати проходження практики кожним

студентом, дають письмову характеристику та відгук на звіт про проходження практики.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою;
- забезпечує проведення обов'язкового інструктажу з охорони праці загального та на робочому місці, ознайомлює здобувачів вищої освіти із правилами внутрішнього розпорядку;
- забезпечує необхідні умови для проходження здобувачів вищої освіти практики відповідно до змісту програми;
- у тісному контакті з керівником практики від кафедри організує й контролює виконання здобувачем вищої освіти програми і графіка проходження практики;
- контролює виходи на роботу здобувачів вищої освіти; повідомляє керівника практики від кафедри або безпосередньо завідувача кафедри про всі порушення трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює підготовку щоденника та звітів здобувачів вищої освіти;
- після закінчення практики пише відгук і виставляє оцінку роботи здобувачів вищої освіти на практиці у щоденнику.

Здобувач вищої освіти, який проходить практику, зобов'язаний:

- до початку практики пройти інструктаж з організаційних питань проходження практики, отримати від керівника практики від кафедри та особи відповідальної за організацію та проведення практики методичні вказівки, програму проходження практики, індивідуальне завдання, скерування на практику (Додаток Б), консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- погодити з керівником практики графік виконання програми та строго його дотримуватися;
- своєчасно прибути на базу практики та у 1-й день зробити відмітку про прибуття на практику у щоденнику практики;
- дотримуватись правил охорони праці й техніки безпеки;
- ознайомитись з правилами внутрішнього розпорядку підприємства (організації, установи) та іншими нормативними документами, що регламентують роботу працівника і суворо їх дотримуватись;
- разом із загальним керівником практики від бази практики відкорегувати попередньо складений календарний графік проходження практики відповідно до програми проходження практики з урахуванням специфіки і конкретних умов підприємства (організації, установи);
- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового законодавства, передбачених для працівників бази практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, а також індивідуальні завдання керівників від кафедри та від бази практики;
- максимально використовувати наявні можливості бази практики;
- заповнювати документацію щодо проходження практики на відповідному рівні та забезпечувати її доступність для перевірки в будь-який час;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- заповнити щоденник практики, своєчасно підготувати звіт про виконання програми практики та індивідуальні завдання;
- не пізніше як за день до закінчення строку практики, одержати відгук -оцінку керівника практики від бази проходження практики;
- захистити звіт з виробничої практики у терміни, зазначенні у наказі на скерування на практику.

При проходженні виробничої практики студент веде щоденник, в якому коротко відображає основні результати виконаної роботи.

Щоденник є основним документом під час проходження практики і допомагає здійснювати поточний контроль.

Щоденник призначено для:

- підтвердження прибуття і вибуття на підприємство, організацію, установу;

- визначення завдань на практику («Календарний графік проходження практики»);
- проведення поточних записів, у яких зобов'язаний описувати зміст виконаної роботи за день, про участь у нарадах, семінарах, технічному та економічному навчанні, екскурсіях та інших заходах, що проводяться на базі практики («Робочі записи під час практики»);
- оцінки результатів практики («Відгуку про роботу студента на практиці»).

Щоденник заповнюється студентом особисто, крім розділів відгуку про роботу студента на практиці. Щоденник роздруковується у форматі А5. Всі роботи, що зафіксовані в щоденнику, повинні бути затверджені керівником практики від підприємства. Керівництво підприємства дає в щоденнику висновок про роботу студента під час практики, де відображає: характеристику виконаної роботи, її якість, активність і дисципліну студента, участь студента в громадській роботі, а також загальну оцінку роботи студента під час практики. Звіт практиканта про практику перевіряє і підписує загальний керівник практики від установи – бази практики і завіряє печаткою установи (на титульній сторінці).

Письмовий звіт та щоденник практики, підписані і оцінені безпосередньо керівником від бази практики, подаються студентом для написання відгуку керівникові практики від кафедри в останній день проходження практики.

Оформлений щоденник з відгуками і підписами керівників, печатками підприємства студент повинен захистити перед комісією.

4. ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Зміст практики визначається переліком і тематикою навчальних дисциплін, які є обов'язковими, а також тих, котрі обрані для вивчення студентом. Тематичний план проходження виробничої практики здобувачів вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації» повинен відповідати програмі проходження практики та специфіці бази практики.

Програма практики складається з таких змістових модулів:

1. Економічна характеристика та аналіз діяльності бази практики.
2. Дослідницька частина.

Орієнтовний тематичний план виробничої практики, що відображається в щоденнику (Додаток Г), подано у табл. 1.

Таблиця 1.

**Орієнтовний тематичний план виробничої практики
(для ОПП «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес комунікації»)**

№ п / п	Теми	Термін виконання, днів
1	Загальна характеристика підприємства (установи, організації)	1
2	Фінансово-економічні показники діяльності підприємства	2
3	Характеристика конкурентної позиції підприємства. Аналіз роботи маркетингової служби підприємства (установи, організації)	2
4	Комунікаційна політика підприємства (установи, організації) та інформаційне забезпечення діяльності підприємства (установи, організації)	2
5	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності та здійснення зовнішньоекономічних операцій	2
6	Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства	2
7	Підготовка та укладання зовнішньоекономічних договорів	2
8	Аналіз ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства та методи підвищення рівня економічної безпеки підприємства	2
9	Оцінювання ефективності діяльності та функціонування системи економічної безпеки підприємства (установи, організації)	2
10	Розробка рекомендацій щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності, виходу на зовнішні ринки бази практики	3
Разом		20

Загальна характеристика підприємства (установи, організації).

У цьому розділі студент має розглянути:

- організаційно-правову форму та структуру підприємства, основні нормативно-правові документи, що регулюють діяльність підприємства (установи, організації);
- історію створення та розвитку підприємства (виділити період, з якого підприємство почало займатися зовнішньоекономічною діяльністю);
- місію (бізнес-ідею) діяльності підприємства (принципи, слогани, девізи);
- основні функції або види діяльності підприємства.
- склад персоналу підприємства, відповідність його спеціалізації і кваліфікації профілю і цілям підприємства;
- короткострокові і довгострокові цілі розвитку підприємства;

Фінансово-економічні показники діяльності підприємства.

У цьому розділі студент-практикант повинен проаналізувати фінансовий стан підприємства на основі фінансової звітності, а саме:

- проаналізувати фінансову звітність підприємства за попередні 2-3 роки (баланс, звіт про фінансові результати, податкової декларації про майновий стан і доходи, звіт про рух грошових коштів);
- проаналізувати структуру активів компанії;
- проаналізувати джерела формування доходів підприємства;
- проаналізувати господарсько-фінансову діяльність підприємства та основні фінансові показники, що характеризують ефективність діяльності підприємства (дохід, прибуток, рентабельність, показник самофінансування, період обороту обігових коштів, ліквідність тощо);
- структуру собівартості продукції.

Характеристика конкурентної позиції підприємства. Аналіз роботи маркетингової служби підприємства (установи, організації)

Студент-практикант повинен вивчити та проаналізувати:

- комплекс маркетингу підприємства, методи дослідження ринку, вивчення і прогнозування попиту, що використовуються на підприємстві
- особливості сегментування ринку, позиціонування товару, просування і збут товарів на зовнішніх ринках;
- характеристику основних ринків збуту;
- основних постачальників (кількість постачальників, ступінь конкуренції між ними).
- основних конкурентів (кількість фірм конкурентів, характеристика якості продукції підприємства щодо якості продукції конкурентів) і ринкову позицію підприємства: становище на внутрішньому і зовнішньому ринках.
- основні стратегії, які реалізуються фірмою, наприклад :
 - стратегія корпоративного рівня, стратегії рівня структурних підрозділів, функціональні стратегії);
 - внутрішньогалузеві (на рівні операційної діяльності, позиціонування);
 - диференціації;
 - диверсифікації;
 - фокусування;
 - стратегія імпорту, стратегії розміщення міжнародного виробництва, стратегія експорту тощо.

Комунікаційна політика підприємства (установи, організації) та інформаційне забезпечення діяльності підприємства (установи, організації)

Студент повинен:

- ознайомитися з організацією комунікаційної системи підприємства (установи, організації);
- проаналізувати вертикальні та горизонтальні комунікації, систему зворотного зв'язку, канали надходження та передачі інформації, процес руху інформації на підприємстві (установі, організації);

- ознайомитись із інформаційним системами і технологіями, які забезпечують обробку інформації, документів та здійснення різних видів операцій.

Аналіз зовнішньоекономічної діяльності та здійснення зовнішньоекономічних операцій

Студент-практикант повинен вивчити та проаналізувати:

- види зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві (вивчити досвід роботи підприємства щодо здійснення зовнішньоторговельних зв'язків, економіко-правової бази);
- обсяг, структуру, динаміку зовнішньоекономічної діяльності підприємства (з'ясувати, на яких зовнішніх ринках працює підприємство, яку продукцію експортує (імпортує) і в яких обсягах); дати оцінку транспортному забезпеченню зовнішніх операцій, описати базові умови поставок товарів тощо);
- виконання обов'язків за експортними і імпортними операціями (дослідити як підприємство здійснює експортно-імпортні операції, реєстрацію, декларування і ліцензування).

Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.

Студент-практикант повинен вивчити та проаналізувати:

- організаційну структуру управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства, функції основних управлінь та відділів.
- особливості управління персоналом: підбір та підготовка кадрів для роботи у галузі зовнішньоекономічної діяльності, організація праці та системи матеріального стимулювання;
- порядок розробки стратегічного плану, загальнофірмового плану, оперативних планів підприємства, планів зовнішньоекономічної діяльності тощо;
- порядок і методику планування експортного виробництва (або виробництва продукції з використанням імпортової сировини, комплектуючих виробів, устаткування).

Підготовка та укладання зовнішньоекономічних договорів

Студент-практикант повинен вивчити та проаналізувати:

- техніку проведення комерційних переговорів: стратегія, тактика, психологічні аспекти;
- системи угод і контрактів, якими керуються на підприємстві при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, характерні умови реалізації контрактів і угод
- порядок визначення ціни товару (послуг) при укладанні угоди купівлі-продажу;
- способи, умови, форми розрахунків, базисні умови постачання та захисні застереження у зовнішньоекономічних договорах;

Аналіз ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства та методи підвищення рівня економічної безпеки підприємства

Студент-практикант повинен вивчити та проаналізувати:

- комерційні ризики і методи їх страхування;
- політичні ризики та методи їх визначення;
- валютні ризики, методи прогнозування курсу валюти і форми страхування валютних ризиків;
- види економічної безпеки, зокрема зовнішньоекономічної (інвестиційна, фінансова, боргова, інтелектуально-кадрова, техніко-технологічна, політико-правова, інформаційна, екологічна; економічна безпека країни експортера, економічна безпека країни імпортера, економічна безпека виробника, економічна безпека споживача, економічна безпека продукції тощо) та ефективність експорту/імпорту поряд з визначенням товарної та географічної структури;
- інструменти для забезпечення високого рівня економічної безпеки підприємства: організаційно-управлінські заходи, технічне забезпечення, контроль та системний моніторинг як показників окремих її структурних елементів, так і економічної безпеки підприємства в цілому;
- способи забезпечення виконання зовнішньоторговельного контракту (на конкретному прикладі).

Оцінювання ефективності діяльності та системи економічної безпеки підприємства (установи, організації)

Студент-практикант повинен вивчити та проаналізувати:

- динаміку обсягу та структуру поточних витрат підприємства (на основі бухгалтерської звітності за напрямками діяльності), а також їх рівень до загального обсягу реалізації (надходження) в абсолютних і відносних показниках (%);

- собівартість товарної та реалізованої продукції, виконання завдання по зниженню собівартості продукції;
- обсяг і структуру власного капіталу підприємства (установі, організації);
- стабільність фінансового результату та основні фактори (внутрішнього та зовнішнього характеру), які обумовлюють обсяги та динаміку фінансового результату від операційної діяльності підприємства (установи, організації);
- ефективність експортно-імпортних операцій (на прикладах);
- вплив результатів зовнішньоекономічної діяльності на прибуток підприємства;
- ефективність системи зовнішньоекономічної безпеки підприємства на основі показників зовнішньоекономічної діяльності.

Висновки

Висновки і рекомендації практиканта включають:

- Характеристику проблем підприємства у зовнішньоекономічній діяльності і безпеці.
- Пропозиції практиканта щодо напрямів підвищення конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку, розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства, підвищення рівня зовнішньоекономічної безпеки.

Зміст дослідницької частини формується з урахуванням наукових напрямів та освітніх програм кафедри, а також тематики навчальних дисциплін, які є обов'язковими до вивчення за спеціальністю та освітньою програмою.

Дослідницька частина включає індивідуальні завдання, які можна обрати за нижче вказаними варіантами.

Варіант 1. Вивчити організаційні засади зовнішньоекономічної діяльності та підходи до розробки стратегії розвитку підприємства:

- ознайомитися з організаційною структурою відділу ЗЕД;
- визначити особливості управління технологічними процесами з організації та проведення міжнародних переговорів, пошуку партнерів на зовнішньому ринку, порядку укладання та виконання міжнародних контрактів.
- виявити внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на стратегію ЗЕД підприємства;
- проаналізувати кон'юнктуру зовнішнього ринку, визначити види та оцінити ефективність стратегій підприємства.

Варіант 2. Дослідити механізм та дати оцінку ефективності ціноутворення на підприємстві:

- розглянути асортиментну структуру зовнішньоторговельного обігу;
- розглянути процес ціноутворення та охарактеризувати цінову політику підприємства при здійсненні ЗЕД;
- дослідити принципи та методи трансфертного ціноутворення у системі експортно-імпортних операцій;
- проаналізувати ефективні стратегії ціноутворення на підприємстві.

Варіант 3. Здійснити аналіз фінансових результатів від зовнішньоекономічної діяльності підприємства та дати оцінку його фінансового стану:

- проаналізувати стан управління доходами підприємства від зовнішньоекономічної діяльності, визначити види та джерела доходів, механізм їх планування;
- дослідити механізм управління витратами обігу підприємства при здійсненні ЗЕД, проаналізувати склад витрат обігу та фактори, що вплинули на їх формування, а також процес їх планування на підприємстві;
- визначити обсяг реалізації товарів, що забезпечують беззбитковість зовнішньоекономічної діяльності та зону безпеки підприємства;
- розглянути механізм управління прибутком від ЗЕД підприємства, визначити склад та динаміку балансового прибутку його розподіл та використання;
- проаналізувати рентабельність зовнішньоекономічної діяльності підприємства, визначити рентабельність від виробничої діяльності та продажу, охарактеризувати фактори, що

обумовили її зміну.

Варіант 4. Дослідити механізм управління інвестиціями при здійсненні підприємством зовнішньоекономічної діяльності:

- розглянути процес формування інвестиційної політики підприємства за основними аспектами інвестиційної діяльності;
- розглянути механізм управління реальними інвестиціями підприємства при здійсненні ЗЕД;
- визначити особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства при здійсненні ЗЕД;
- охарактеризувати стан залучення та використання прямих іноземних інвестицій на підприємстві;
- проаналізувати обсяг і структуру прямих іноземних інвестицій на підприємстві у звітному періоді;
- дослідити стратегію прийняття інвестиційних рішень на підприємстві при здійсненні ЗЕД;
- розробити пропозиції щодо напрямів активізації інвестиційної діяльності підприємства та залучення інвестицій з-за кордону в прогнозованому періоді.

Варіант 5. Розглянути механізм проведення міжнародних розрахунків і платежів, фінансування і страхування зовнішньоторговельних операцій, які здійснює підприємство в рамках зовнішньоекономічної діяльності та охарактеризувати:

- платіжні умови зовнішньоекономічних угод та виявити можливості запобігання валютним ризикам при їх виконанні;
- механізм застосування форм міжнародних розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій та дати їх порівняльну характеристику (розрахунок за відкритим рахунком, акредитив, інкасо тощо);
- систему фінансування на основі факторингу, форфейтингу, лізингу тощо;
- механізм страхування зовнішньоторговельних угод;
- використання фінтех інновацій у механізмі здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Варіант 6. Розглянути механізм міжнародних ланцюгів постання і здійснення перевезень та:

- охарактеризувати організаційну структуру транспортно-експедиторського підприємства, що здійснює міжнародні перевезення;
- визначити функції персоналу підприємства, що здійснює міжнародні перевезення;
- розглянути практику здійснення контейнерних перевезень та документи, що в них використовуються;
- розглянути практику здійснення міжнародних перевезень залізничним транспортом (авіаційних або морських перевезень) та документи, що в них використовуються;
- розглянути практику проведення міжнародних перевезень автомобільним транспортом та документи, що в них використовуються;
- ознайомитись з правилами Інкотермс (міжнародним комерційними умовами).

Варіант 7. Розглянути маркетингові аспекти зовнішньоекономічної діяльності підприємства:

- проаналізувати діючу маркетингову стратегію та маркетинговий план функціонування підприємства на зовнішньому ринку;
- вивчити маркетингове мікро- (постачальники, посередники, клієнти, конкуренти) та макросередовище (економічне, культурне, політичне, науково-технічне, природне середовище) підприємства при здійсненні ЗЕД;
- проаналізувати можливості міжнародного ринку та мотиви й технологію прийняття рішення щодо виходу на зовнішній ринок (на прикладі конкретного товару);
- проаналізувати зовнішній ринок, на який виходить підприємство (тип ринку, його структуру, кон'юнктуру, смність);

– розробити пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку.

Варіант 8. Розглянути безпекові аспекти зовнішньоекономічної діяльності підприємства:

– визначити можливі ризики зовнішньоекономічної діяльності підприємства та розробити заходи щодо їх мінімізації;

– проаналізувати політику економічної безпеки підприємства;

– охарактеризувати показники зовнішньоекономічної/економічної безпеки підприємства;

– розглянути місце трансфертного ціноутворення у системі зовнішньоторговельної безпеки та охарактеризувати;

– розробити пропозиції щодо підвищення рівня економічної/зовнішньоекономічної безпеки підприємства.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та дослідницької частини. Письмовий звіт разом зі щоденником, який завіряється керівником практики від підприємства, подається на рецензування керівнику практики від кафедри. Звіт практики повинен відповідати вимогам щодо оформлення, змісту всіх розділів програми, дослідницького індивідуального завдання.

Звіт практики захищається студентом з диференційованою оцінкою комісії, призначеною завідувачем кафедри безпеки інформації та бізнес-комунікацій. Комісія приймає залік з практики згідно термінів, встановлених наказом Ректора. Оцінка студента за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку студента за підписами членів комісії.

Студент, який отримав оцінку «незадовільно» за формою «К», відраховується з університету.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-бальну шкалу та шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку:

Таблиця 2

Шкала оцінювання Університету, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	відмінно
B	81-89	добре
C	71-80	
D	61-70	задовільно
E	51-60	

Студенти, що отримали сумарний бал, нижчий за 51 за національною шкалою, отримують оцінку FX за шкалою ECTS та скеровуються на повторний захист практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Структура 100-бальної оцінки містить три складові:

- оцінювання керівником практики від підприємства – 30 балів;
- оцінювання керівником практики від університету – 20 балів;
- оцінювання при захисті звіту про проходження практики – 50 балів.

У табл.3 подано критерії оцінювання рівня виконання завдань практики керівником від підприємства (максимальна кількість балів –30); у табл.4 подано критерії оцінювання рівня виконання завдань практики керівником від університету (максимальна кількість балів – 20); у табл.5 подано критерії оцінювання захисту звіту про проходження практики комісією (максимальна кількість балів – 50).

Таблиця 3

Оцінювання рівня виконання завдань практики керівником від підприємства

№	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка керівника від підприємства
1.	Актуальність проведених досліджень та ефективність одержаних результатів	10 балів	
2.	Якість та повнота виконання поставлених завдань	10 балів	
3.	Відповідальність, компетентність, старанність, пунктуальність студента- практиканта при виконанні поставлених завдань	5 балів	
4.	Якість оформлення роботи, дотримання вимог до написання звіту про проходження практики	5 балів	
З а г а л о м		30 балів	

Таблиця 4

Оцінювання рівня виконання завдань практики керівником від університету

№	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка керівника від університету
1.	Якість виконання завдань практики: повнота проведення аналізу діяльності підприємства, правильність представлення практичних результатів та якість їхньої інтерпретації	8 балів	
2.	Відповідність змісту роботи поставленим завданням, адекватність обраних для дослідження методів	4 бали	
3.	Чіткість, логічність та обґрунтованість викладу, правильність та наукова обґрунтованість висновків, наукова новизна та повнота дослідження	4 бали	
4.	Ступінь самостійності та наявність творчого підходу	2 бали	
5.	Якість оформлення роботи, дотримання вимог до написання звіту про проходження практики	2 бали	
З а г а л о м		20 балів	

Таблиця 5

Оцінювання захисту звіту про проходження практики комісією

№	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів	Оцінка комісії
1.	Виступ студента на публічному захисті, представлення звіту про проходження практики, чіткість, лаконічність, логічність викладення матеріалу	20 балів	
2.	Правильність відповідей на поставлені запитання	25 балів	
3.	Якість унаочнення виступу	5 балів	
	З а г а л о м	50 балів	

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 266 с.
2. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 368 с.
3. Бурковська, А. В., Лункіна, Т. І. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посібник. Миколаїв : МНАУ. 2012. URL: <https://finance.mnau.edu.ua/files/posibnyk/2014-burkovska-lunkina-posibnyk.pdf>
4. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: начальний посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с
5. Дмитрієва Н. Діджиталізація міжнародних економічних відносин: розвиток електронної торгівлі : монографія. Київ : Університет «КРОК», 2021. 271 с.
6. Дунська А. Р., Кузнецова К. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 178 с.
7. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. для студ. денної та заочної форм навчання першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Економіка і бізнес» /уклад.: М. В. Шашина. С. О. Тульчинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 70 с.
8. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон: монографія / Ю. Г. Козак, Н. В. Притула, О. А. Єрмакова та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 240 с.
9. Козак Ю. Г. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 400 с.
10. Козак Л. С., Федорук О. В. Міжнародні стратегії економічного розвитку : навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ : НТУ, 2016. 210 с
11. Козловський В. О. Зовнішньоекономічна діяльність: практикум. Ч. 2. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Вінниця: ВНТУ, 2009. 224 с.
12. Козловський В. О. Основи зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник : у 2-х частинах. Вінниця : ВНТУ, 2017. 142с.
13. Макаренко М., Д'яконова І. Міжнародні фінанси: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2019. 468 с.
14. Менеджмент зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності (для магістрів): навч. посібник / К.В. Ковтуненко, О.М. Коваленко, О.В. Станіславик та ін.; за ред. К.В. Ковтуненко. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 505 с.
15. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник / за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: КНТЕУ, 2012. 823 с.

16. Міжнародна торгівля: навч. посібник / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, Н. В. Притула та інші. 5-те вид., перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 272 с.
 17. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки: нормативно-правове регламентування: навч. посібник / Ю. Г. Козак, Н. С. Логвінова, А. А. Наумчик, С. Н. Лебедева, М. І. Барановська, А. О. Козак. Київ: Центр учб. л-ри, 2010. 648 с.
 18. Міжнародний маркетинг : навч. посібник / Т. В. Шталь, І. Е. Астахова, В. О. Козуб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 275 с.
 19. Основи зовнішньоекономічної діяльності / за ред. Ю. Козака та Т. Спорка. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 289 с
 20. Павліка Н. В., Тоцька О. Л. Моделювання зовнішньоекономічної діяльності України : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 151 с.
 21. Панченко Є. Г. Міжнародний менеджмент: навч-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2004. 441 с.
 22. Сучасна міжнародна економіка: підручник / В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня, О. В. Золотарьова та ін. ; за ред. В. М. Тарасевича. Дніпро: ПБП «Економіка», 2019. 386 с.
 23. Фінансово-економічна безпека : стратегічна аналітика та аудиторський супровід : монографія / за заг. ред. Т. В. Момот. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 340 с.
- Допоміжна література
24. Берницька Д. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства методом PEST/ STEEP аналізу. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 11. Ч. 2. 41-45.
 25. Зінченко О. А., Малишко Ю. Д. Розвиток методик аналізу мікросередовища підприємства на прикладі закладу аптечної галузі. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій*. 2016. Т. 24, вип. 7. 280-286.
 26. Лазарева О. В. Міжнародний менеджмент: навч. посіб. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. 188 с
 27. Лазарева О. В. Міжнародний бізнес як основа міжнародного менеджмент: конспект лекцій. URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/329/2.pdf>
 28. Ливтин О. Є. Управління операціями з експорту-імпорту: зб. ситуац. та практ. завдань: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ: «Фенікс», 2016. 316 с.
 29. Міжнародний менеджмент: підручник / Гуткевич С. О., Дмитренко Г. В., Оніщенко І. Г., Сафонов Ю. М.; за ред. д. е. н., проф. Гуткевич С. О. Київ, 2015. 535 с.
 30. Міжнародні фінанси : підручник / [О. М. Мозговий, Т. В. Мусієць, Л. В. Руденко-Сударева та ін.]; за наук. ред. д. е. н., проф. О. М. Мозгового. Київ. КНЕУ. 2015. 515 с.
 31. Міжнародний бізнес: навч. посібник. / під заг. ред. Т. В. Орехової. Вінниця, 2017. 425 с.
 32. Сазонець О. М. Управління міжнародним бізнесом: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2019. 338 с.
 33. Соскін О. І. Міжнародні фінанси: навчально-методичний посібник. Київ: Національна академія управління, 2011. 300 с.
 34. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Сталий розвиток інновацій, кешлес та фінграмотність. Національний банк України. Липень, 2020. 49 с.
 35. Файчук О. М., Сидоренко С. В. Міжнародний бізнес: навч. посібник. Київ, 2016. 236 с.
 36. Фатенок-Ткачук А. О., Харчук М. А. Методичні основи аналізу зовнішнього середовища підприємств птахівництва. 2015. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2015/71.pdf
 37. Франчук В. І., Шупрудько Н. В. Фіскальне регулювання зовнішньоторговельної діяльності як функція економічної безпеки України: теретико-прикладні аспекти: монографія. Львів : «Растр-7», 2020. 240 с.
 38. Шляхи забезпечення конкурентоспроможності туристичного бізнесу в умовах глобалізації/ Ключак О. В. та ін. ; за ред. І. О. Бочана. Львів, 2020. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/33901> (дата звернення: 18.11. 2023).

Законодавчі і нормативно-правові акти:

39. Митний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

40. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 29, ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

41. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 30, ст.239. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>

42. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

43. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

44. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>

Інтернет-ресурси

45. Валютний ринок. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/currency-market>

46. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

47. Міжнародний валютний ринок. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/exchange/world/>

48. Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/for-market-participants/profuchasnykam/klirynhovum-ustanovam/#>

49. Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання «Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції». (МВФ, 2009). URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1>

50. Статистика фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>

7. СТРУКТУРА ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ВИРОБНИЧУ ПРАКТИКУ

Здобувач вищої освіти, який проходить практику, складає звіт про проходження практики, у якому висвітлює виконану роботу. Звіт повинен містити найповнішу характеристику самостійної роботи практиканта в установі – базі практики.

Звіт складається з двох частин: текстової та документальної (Додатки).

Звіт про проходження практики має бути зброшурований в окрему папку та містити такі частини:

- титульна сторінка (Додаток Г);
- зміст (відповідно до календарного графіку) (Додаток Д);
- вступ;
- основна частина (кожен розділ починається з нової сторінки);
- висновки (2-3 сторінки);
- список використаних джерел;
- додатки (фінансова звітність, бланки документів, зразки договорів тощо).

Титульна сторінка рахується до загальної кількості сторінок роботи, але не нумерується. Сторінка зі змістом нумерується.

У вступі подається наступна інформація:

- чітко сформульована основна мета та завдання виробничої практики;
- об'єкт дослідження (база практики);
- предмет дослідження;
- обсяг звіту та його кількісні параметри (кількість таблиць, рисунків, додатків, використаних джерел).

Основна частина містить три розділи:

- I розділ – короткий опис історії розвитку, організаційної структури та системи охорони праці підприємства;

– II розділ – аналітичний (розробляється на основі статистичних даних, фінансової звітності, нормативно-правових документів тощо);

– III розділ – рекомендаційний (орієнтований на надання рекомендацій і пропозицій щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності, підвищення рівня економічної/зовнішньоекономічної безпеки, розробки стратегії розвитку, зокрема зовнішньоекономічної діяльності, виходу на зовнішні ринки тощо).

Висновки містять узагальнену підсумкову оцінку проведеної роботи та загалом проходження виробничої практики. У висновках подаються важливі практичні результати практики.

Обсяг текстової частини звіту – 30-40 сторінок друкованого тексту (шрифт Times New Roman з інтервалом – 1,5; поля: верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 10 мм, лівє – 30 мм). У документальну частину звіту (в додатки) входять нормативні матеріали, звіти про фінансово-господарську діяльність, великі за обсягом рисунки і таблиці, бланки відповідної документації.

Заголовки та назви основних структурних частин друкуються великими літерами: ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ. Кожен розділ починається з нової сторінки. Заголовки підрозділів друкуються малими літерами.

Приклад

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА.....

1.1. Організаційна структура підприємства

Текст підрозділу

Нумерація сторінок починається з другої (ЗМІСТ). Номер сторінки проставляється внизу сторінки посередині.

Ілюстрації

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці слід наводити в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Ілюстрацію більшу за формат А4 враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка. Наприклад: Рис.1.2. (другий рисунок першого розділу)

Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під ним.

Приклад

Рис.1.2. Елементи маркетингового навколишнього середовища підприємства

У таблицях наводяться цифрові дані. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назва і слово «Таблиця» починаються з великої літери. Слово «Таблиця» друкують праворуч. Назви не підкреслюють. Заголовки колонок повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо вони становлять одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні.

Приклад

Таблиця 1.2

Назва таблиці

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл.1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Формули

Формули і рівняння треба виділяти з тексту вільними рядками та позначати певним номером, написаним у лапках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба наводити безпосередньо під формулою у послідовності, наведеній у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Вище і нижче від кожної формули потрібно залишити пробіл. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (×) і ділення (:).

Формули (якщо їх більше ніж одна) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (3.1)».

<i>Приклад</i>
Текст
$Tr = \text{Код} \cdot \text{Цод},$
(3.1)
де Tr – товарообіг роздрібний; Код – кількість проданих одиниць товару; Цод – ціна одиниці товару.
Текст

Додатки

У додатки слід включати допоміжні матеріали (фінансова звітність, бланки документів, зразки договорів, ілюстрації допоміжного характеру, таблиці, схеми, рисунки, графіки, які в основному тексті займають більше половини сторінки).

Додатки оформлюють як продовження звіту після списку використаних джерел, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті звіту. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. На першій сторінці додатків друкується по центру «ДОДАТКИ». Через два інтервали слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки і відповідними арабськими цифрами, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: «Додаток А», «Додаток Б» і т.д.

Нижче розташовується сам додаток (таблиця, рисунок, інше), який оформляється за вимогами до відповідних об'єктів. Нумерація таблиць та рисунків включає літеру, яка позначає додаток, та порядковий номер в межах кожного додатку. Наприклад, Таблиця А.1.1., Рисунок А.1.1., Таблиця А.1.2. і т.д. Тобто, кожен додаток може включати декілька об'єктів, які об'єднані за смисловим навантаженням.

ДОДАТКИ	<i>Приклад</i>
Основні види цін на продукцію підприємства	Додаток А <i>Таблиця А.1.</i>

Додатки повинні мати спільну з рештою звіту наскрізну нумерацію сторінок. Кількість додатків не регламентується – вона повинна відповідати змісту роботи та сприяти всебічному розкриттю обраної теми.

Посилання на джерела в тексті звіту практики варто вказувати у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [5] або [35; 123] або, наприклад, “. . . у роботах [1-7] . . .”. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [123, с. 24].

Список літератури може бути оформлений відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 (режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>) або одного із міжнародних стилів цитування (наприклад, MLA style, APA-1,2).

Зразок оформлення “Списку використаних джерел” наведено у додатку Е.

УГОДА № _____
на проведення практики студентів
Львівського національного університету імені Івана Франка
місто _____ “ _____ ” _____ 20__ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони Львівський національний університет імені Івана Франка (далі – Університет) в особі ректора Мельника Володимира Петровича, який діє на підставі Статуту Університету,

і з другої сторони _____
 (назва підприємства, організації, установи)

(далі – база практики) в особі _____,
 (посада, прізвище та ініціали)

що діє на підставі _____
 (статут підприємства, розпорядження, доручення)

уклали між собою цю угоду на проведення практики студентів:

1. База практики зобов’язується:

1.1. Прийняти студентів на практику згідно з календарним планом:

№ з/п	Шифр і назва спеціальності (освітньої програми)	Курс	Вид практики	Кількість студентів	Терміни практики	
					початок	закінчення
1.	Спеціальність 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації»	4	виробнича			

1.2. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Створити необхідні умови для використання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов’язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати студентів-практикантів безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.5. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від Університету можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходу на роботу студентів-практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти Університет.

1.7. Після закінчення практики дати характеристику кожного студента-практиканта, в якій відобразити якість проходження практики.

1.8. Додаткові умови: _____

2. Університет зобов’язується

2.1. За два місяці до початку практики надати базі практики для погодження програму практики, а не пізніше ніж за тиждень – список студентів, яких скеровують на практику.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Забезпечити дотримання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо вони сталися з студентами

підчас проходження практики.

3. Відповідальність сторін за невиконання угоди.

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю України.

3.2. Усі суперечки, що виникають між сторонами за цією угодою, вирішуються у встановленому порядку.

3.3. Угода набуває сили після її підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Угода складена у двох примірниках: по одному – базі практики та Університету.

4. Місцезнаходження сторін і розрахункові рахунки:

Львівський національний університет
імені Івана Франка
вул. Університетська, 1
м. Львів, 79000

Назва _____
Керівник _____
Адреса _____
ЄДРПОУ _____

Код ЄДРПОУ 02070987
Державна Казначейська служба
України
у м. Києві
Р/р: UA 468201720343101002200001061

Контактна особа
П І П _____
тел. _____
e-mail _____

Підписи та печатки:

Університет:

База практики:

М.П. «_____» _____ 202__ року

М.П. «_____» _____ 202__ року

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

КЕРІВНИКОВІ

(повне найменування підприємства, організації, установи)

СКЕРУВАННЯ НА ПРАКТИКУ

(є підставою для зарахування на практику)

Згідно з угодою від «___» _____ 202__ року № ____, яку укладено з

(повне найменування підприємства, організації, установи)

скеровуємо на практику студента (-ку) 4-го курсу, який (яка) навчається за спеціальністю «Економіка», освітньою програмою «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації»

Назва практики виробнича

Термін практики з «___» _____ 202__ року по «___» _____ 202__ року.

Керівник практики від кафедри (циклової комісії) _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я ТА ПО БАТЬКОВІ СТУДЕНТА/СТУДЕНТКИ

Декан факультету _____

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Інструкція з охорони праці

для здобувачів вищої освіти під час проходження
виробничої, навчальної, педагогічної, науково-дослідної, переддипломної практик

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ця інструкція визначає вимоги з охорони праці для здобувачів вищої освіти, які проходять усі види практик.

1.2. Практика здобувачів вищої освіти є невід'ємною частиною освітнього процесу і проводиться на базах практики, які відповідають вимогам поглиблення та закріплення теоретичних знань з певної освітньої програми.

1.3. Здобувачі вищої освіти проходять практику на базах практики, з якими Університет уклав відповідні договори. Відповідальність за організацію, проведення та контролювання практики покладена на керівників практики від Університету.

1.4. Перед проходженням практики керівники практики від Університету проводять із здобувачами вищої освіти інструктаж з охорони праці з відповідним документальним підтвердженням, надають консультації щодо оформлення усіх документів та контактні дані керівника практики.

2. ВИМОГИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

2.1. Здобувачі вищої освіти повинні своєчасно прибути на базу практики і отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж з охорони праці на робочому місці з обов'язковим документальним підтвердженням.

2.2. Перед початком роботи здобувачі вищої освіти повинні оглянути своє робоче місце, перевірити його оснащення на відсутність пошкоджень та звернути увагу на наявність небезпечних та шкідливих чинників. Використання пошкодженого обладнання та його самостійний ремонт заборонені.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

3.1. Під час проходження практики здобувачі вищої освіти повинні виконувати тільки ті завдання, що передбачені програмою практики. Залучати здобувачів вищої освіти до виконання інших робіт заборонено.

3.2. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися вимог правил внутрішнього трудового розпорядку, які встановлені на базі практики. Заборонено залишати робоче місце без дозволу безпосереднього керівника практики.

3.3. У разі виявлення несправності обладнання припинити роботу та повідомити безпосереднього керівника практики.

4. ВИМОГИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

4.1. Після закінчення виконання завдань практики прибрати місце праці та передати його безпосередньому керівнику практики.

4.2. Після закінчення терміну практики прозвітувати про виконання завдань практики.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. У разі виникнення пожежі (горіння) негайно повідомити безпосереднього керівника практики та під його керівництвом вжити можливих заходів для гасіння (локалізації) пожежі наявними засобами пожежогасіння за умови відсутності небезпеки для життя.

5.2. За умови погіршення стану особистого здоров'я припинити виконання завдань та повідомити безпосереднього керівника практики.

З інструкцією ознайомлений

Зразок щоденника практики

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Виробнича практика

(вид і назва практики)

студента _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет Економічний

Кафедра безпеки інформації та бізнес-комунікацій

Освітній рівень бакалавр

Назва спеціальності (освітньої програми) 051 «Економіка» (ОПП «Міжнародна економіка та міжнародні бізнес-комунікації»)

IV курс, група _____

Продовження Додатку Г

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи «_____» _____ 202__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи «_____» _____ 202__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики				Відмітки про виконання
		1	2	3	4	
1	2	3	4	5	6	9
	(Назва теми відповідно до орієнтованого тематичного плану)	Дата поч. - дата заверш. роб.				(підпис та оцінка кер. практ. від установи)

Керівники практики:

від Університету _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Продовження Додатку Г

Відгук про роботу студента та оцінка практики

_____ (назва підприємства, організації, установи)

Студент (-ка) _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

проходив (-ла) практику _____ (повна назва підприємства, організації, установи)

з _____ по _____ 2024 р.

Повнота виконання завдань програми проходження практики відповідно до календарного графіку _____

За час проходження практики ознайомився (-лася) з роботою таких структурних підрозділів підприємства, організації, установи

Самостійно виконував (-ла) такі операції

Характеристика ділових якостей студента (-ки)

Характеристика особистих рис студента

Практику пройшов (-ла) з оцінкою _____.

Керівник практики від підприємства, організації, установи

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Печатка

« _____ » _____ 202_ року

Продовження Додатку Г

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

від Університету _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

на звіт з виробничої практики студента _____ групи

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

у _____
(повна назва підприємства, організації, установи)

1. Виконання завдань програми проходження практики відповідно до календарного графіку проходження практики

_____ Повнота і якість представлення тем програми виробничої практики в звіті

2. Правильність формування додатків до звіту

Дотримання виконання вимог оформлення
звіту _____

_____ **Висновок керівника практики від Університету про проходження практики** _____

Дата складання заліку « ____ » _____ 20 ____ року

Оцінка:
за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрама і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від Університету

(підпис)

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра безпеки інформації та бізнес-комунікацій

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

на базі _____
(повна назва установи, підприємства, організації)

студент (-ка) групи _____
спеціальності 051 – «Економіка»

(прізвище, ім'я, по батькові студента(-ки))

Керівники практики:

від ЛНУ ім. Івана Франка

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

від підприємства, організації, установи

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

М.П.

установи, підприємства, організації

Вид оцінювання	К-сть балів
Оцінка керівника від підприємства (макс. 30 б.)	
Оцінка керівника від університету (макс. 20 б.)	
Оцінка захисту звіту комісією (макс. 50 б.)	
Всього балів за 100-бальною шкалою	
Оцінка	

Члени комісії:

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

Львів 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	
Розділ I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТзОВ	
1.1. Історія розвитку.....	
1.2. Організаційна структура.....	
Розділ II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТзОВ	
2.1. Фінансово-економічні показники діяльності та оцінка фінансового стану підприємства.....	
2.2. Характеристика конкурентної позиції підприємства. Аналіз роботи маркетингової служби підприємства (установи, організації).....	
2.3. Комунікаційна політика підприємства (установи, організації) та інформаційне забезпечення діяльності підприємства (установи, організації).....	
2.4. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності та здійснення зовнішньоекономічних операцій.....	
2.5. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.....	
2.6. Підготовка та укладання зовнішньоекономічних договорів.....	
2.7. Аналіз ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.....	
2.8. Оцінювання ефективності діяльності та системи економічної безпеки підприємства (установи, організації).....	
Розділ III. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТзОВ	
3.1. Основні проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності ТзОВ...	
3.2. Розробка рекомендацій (стратегії) щодо виходу на зовнішні ринки або удосконалення зовнішньоекономічної діяльності ТзОВ.....	
Розділ IV. ДОСЛІДНИЦЬКА ЧАСТИНА	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

ВИДИ БІБЛОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ ТА ПРИКЛАДИ ЇХ ОФОРМЛЕННЯ

Тип джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с. 2. Вовк В. М. Математичні методи дослідження операцій в економіко-виробничих системах : монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 584 с.
Два автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с. 2. Дунська А. Р., Кузнєцова К. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: навч. посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 178 с. 3. Вовк В. М., Дрогомирецька З. Б. Основи системного аналізу : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 248 с.
Три автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с. 2. Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p. 3. Вовк В. М., Камінська Н. І., Прийма С. С. Моделювання економічних процесів підприємства : монографія. Львів, 2011. 448 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укראгропромпродуктивність, 2006. 106 с. 2. Основи марікультири / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. 2. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрищенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпека національної економіки та бізнесу: сучасні виклики та загрози: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 28-29 вересня 2023р. м. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 188с. 2. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. Нац. агроекол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Один чи більше авторів із редактором	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 2. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник / за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ: Нац. торг.-екон. ун-т., 2012. 823 с. 3. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: підручник / С. О. Гуткевич та ін.]; за ред. С.О. Гуткевич. Донецьк : Цифрова поліграфія, 2012. 480 с. 4. Воробей П. А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В.К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с. 5. Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О.І. Безпалова, К.Ю. Мельник, О.О. Юхно та ін.; за заг. ред. В.В. Сокурєнка; передм. В.В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с. 6. Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.

Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.
Автор і перекладач	Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с
Частина видання	
Розділ книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15. 2. Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. <i>Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки: монографія</i> / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241. 3. Khmelyarchuk M. Wpływ wojny na procesy migracyjne na Ukrainie i bezpieczeństwo ekonomiczne kraju. W: <i>Migracje i uchodźstwo ludności – trendy, problemy, wyzwania: monografia</i> / red. Paulina Szymczak, Iwona Domina. Lublin: Wydawnictwo Naukowe TYGIEL, 2023. S. 22-44
Тези доповідей, матеріали конференцій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Клювак О. В. Ідентифікація загроз та оцінювання стану зовнішньоторгівельної безпеки України. <i>Безпека національної економіки та бізнесу: сучасні виклики та загрози: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 28–29 вересня 2023р. м. Львів: тези доп. Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023. С. 32-34.</i> 2. Артим-Дрогомирецька З. Б. Моделювання процесу управління портфельними інвестиціями. <i>Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід</i> : матер. II міжнар. наук.-метод. конф. Форуму молодих економістів-кібернетиків., 6-8 жовтня 2011 р. м. Тернопіль: тези доп. Тернопіль, 2011. С. 17-18. 3. Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. 4. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.
Періодичні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>, 2013. Вип. 148. С. 31–34. 2. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>, 2016. № 6. С. 23–28. 3. Клювак О. В. Інноваційний розвиток експорту послуг України в умовах мирного та воєнного часу. <i>Актуальні проблеми розвитку економіки регіону</i>, 2022. Вип. 18. Т.1. С.157-168. 4. Khmelyarchuk M., Szczepański M. Challenges to the Ukrainian labor market in wartime conditions and their impact on national economic security. <i>Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej. Organizacja i Zarządzanie</i>, 2022.86. P. 73-100. 5. Shen L., Loh H.T. Applying rough sets to market timing decisions <i>Decision Support Systems</i>, 2004. Vol. 37. P. 583-597. 6. Дацко М. В., Цвір Л. Р. Побудова транспортних маршрутів у логістиці. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.</i>

		: <i>Економічні науки</i> , 2016. Вип. 16 (4). С. 152-155.
Електронні ресурси		
Книги		<p>1. Шляхи забезпечення конкурентоспроможності туристичного бізнесу в умовах глобалізації/ Ключак О. В. та ін. ; за ред. І. О. Бочана. Львів, 2020. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/33901 (дата звернення: 18.11. 2023).</p> <p>2. Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11. 2017).</p>
Нормативно-правові акти		<p>1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року»: Указ Президента України; Стратегія від 11.08.2021 № 347/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text (дата звернення: 18.11.2023).</p> <p>2. Митний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text (дата звернення: 18.11.2023).</p> <p>3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 29, ст. 377. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text (дата звернення: 18.11.2023).</p> <p>4. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 30, ст.239. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text (дата звернення: 18.11.2023).</p>
Публікації періодичних виданнях	у	<p>1. Бочко О. Ю., Ключак О. В., Пак Д.-М. І. Дослідження маркетингових комунікацій у сфері роздрібною торгівлі в умовах COVID-19. <i>Бізнес-навігатор</i>, 2022. Вип. 6 (67). С. 69-76. – URL: https://doi.org/10.32847/business-navigator.67-12. (дата звернення: 18.11.2023).</p> <p>2. Bochko O., Kliuvak , O., Zarichna , O., Balyk , U., & Vachynska , M. Research of macro and microenvironments on essential commodities market during the pandemic period in Ukraine. <i>Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice</i>, 2022. 6(41). 387–397. – URL: https://doi.org/10.18371/fcaptr.v6i41.251467 (дата звернення: 18.11.2023).</p> <p>3. Вільчик Т.Б. Відповідальність адвоката перед клієнтом: напрями гармонізації законодавства України до європейських стандартів. <i>Форум права</i>, 2016. № 1. С. 30–36. – URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2016_1_7.pdf (дата звернення: 20.09.2016).</p>
Сторінки з веб-сайтів		<p>1. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя: веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017)</p> <p>2. Обуховська К. Економіка України - 2017: більше зростання і менше інфляції. <i>Finance.ua</i>. URL: https://news.finance.ua/ua/news/-/392088/ekonomika-ukrayiny-2017-bilshe-zrostannya-i-menshe-inflyatsiyi. (дата звернення: 15.02.2018)</p> <p>3. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом січня- серпня 2017 року // Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.nssmc.gov.ua/fund/analytics. (дата звернення: 18.02.2018)</p>
Інші документи		
Дисертації	та	4. Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: дис. ...

автореферат и (може бути не вказане місце захисту та повна назва спеціальності)	<p>канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.</p> <p>5. Савченко Л.А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 1997. 27 с.</p> <p>6. Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.</p> <p>7. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p>
Стандарти, патенти, препринти, каталоги	<p>ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)</p>